

DOI: <https://www.doi.org/10.36719/2706-6185/03/43-46>

Xəyalə Mənsur qızı Məmmədova
Bakı Dövlət Universiteti
magistrant
khayalamansur@gmail.com

SÜRİX VƏ CENEVRƏ MALİYYƏ MƏRKƏZLƏRİNİN QURULUŞUNUN TƏDQIQI VƏ İNKİŞAF İSTİQAMƏTLƏRİ

Açar sözlər: Sürix, Cenevrə, maliyyə mərkəzi, Avropa Birliyi

Study of the structure of the financial centers of Zurich and Geneva and their development trends Summary

Europe has long been a major trading and financial center. The formation of these areas as financial centers is primarily based on the historical geographical location of the cities in which they are located. Due to the development of the financial sector, the main financial centers currently located in Europe are London, Zurich, Luxembourg, Geneva, Frankfurt and Tallinn. This article analyzes the history of development of Zurich and Geneva financial centers and the general features of their current activities, development trends.

Key words: Zurich, Geneva, financial center, European Union

Avropa hələ qədim zamanlarda ən əsas ticarət və maliyyə mərkəzi tır. Bu ərazilərin maliyyə mərkəzi olması ilk olaraq yerləşdiklə əhərlə rafi mövqeyinə əsaslanır. Maliyyə sektorunun inkişafına görə hazırda Avropada yerləşən əsas maliyyə mərkəzləri London, Sürix, Lüksemburq, Cenevrə, Frankfurt və Tallin hesab olunur.

Cenevrə. Avropanın mərkəzində yerləşən Cenevrə Maliyyə Mərkəzini bir neçə yüz illik köklərə malikdir. Cenevrə, İtaliyadan Fransaya və Aralıq dənizindən Flandreya qədər böyük ticarət yollarının kəsişmə nöqtələri arasında yerləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli bir ticarət mərkəzinə çevrildi. Maliyyələşdirmə hərəkətinin başlanğıcı faizlə borc verən yepiskop Adhémar Fabi idi. Bu dövrdə - 1387-ci ildə digər xristian millətlərindən fərqli olaraq faizlə borc ola bilmək misilsiz bir imtiyaz idi. Tarixən Cenevrə Maliyyə Mərkəzinin kökləri XIV-XV əsrlərə dayanır. O dövrdə Cenevrə, tacirlərin bankirlərə çevrildiyi Avropa ticarət kapitalının əsas mərkəzlərindən biri idi. XVII əsrdə ticarət şəbəkəsi böyüdükcə Cenevrə artan əhəmiyyətə malik qlobal ticarət məkanına çevrildi. Kalvinizmin sərbəst düşüncə ruhu bankçılıq və ticarəti daha da inkişaf etdirdi. Bu zamana qədər bankirlər ticarət şəbəkələri qurdular və Hollandiyanın East India Company, England Royal Bank, Royal Process of Mirros (ilk Avropa emalat şirkəti) və daha bir çox ticarət şirkətlərini maliyyələşdirdilər. Bankirlər məşurlaşmağa başladılar və nazirlərə, krallara məsləhətçi kimi vəzifələrə təyin olunurdular.

Cenevrənin maliyyə mərkəzi olaraq daha da böyüməsində əsas addım İsveçrənin ilk fond birjasının 1857-ci ildə, Sürix və Basel birjalının açılmasından əvvəl yaranması idi. O dövrdə birja Avropanın ən əhəmiyyətli birjalarından idi və Amsterdam, Kopenhagen, London və Parisdən sonra ən böyük beşinci birja idi. Cenevrə bankirləri, İsveçrə, Avropa və ABŞ-dəki dəmir yolu və istehsal şirkətlərini maliyyələşdirərək sənayeləşmə prosesinə də töhfə vermişdilər. Bankirlər dövlət istiqrazları buraxmaqla İsveçrənin kommertiya inkişafında da iştirak edirdilər. Bir çox bank quruldu və özəl banklar sərvət idarəçiliyinə yönəlməyə başladılar. Xarici bankların Cenevrədə filial açması da cəlbədiciləşməyə başladı. Bu vaxta qədər Cenevrə bir sərvət idarəetmə və ticarət mərkəzi olaraq inkişaf etmişdir. O vaxtdan bəri, Cenevrə Maliyyə Mərkəzi maliyyə sənayesinin damı olmuşdur.

Qlobal və rəqabətqabiliyyətli bir bank və maliyyə mərkəzi olaraq bu inkişafa əsas qatqı verənlər siyasi bitərəflik, hüquqi sabitlik, cəlbədiciləşmə standartları, müştərilərin məxfiliyinin qorunması, biznesin zamanətliliyi və çirklə pulların yuyulmasına qarşı mübarizədə qanunverici orqanın mövcudluğudur. Cenevrə qlobal bir şəhər olmaqla yanaşı, dünyanın aparıcı maliyyə mərkəzlərindən biridir. Cenevrə İsveçrənin ikinci ən sıx məskunlaşmış şəhəridir və çox vaxt "Sülh Paytaxtı" adlandırılır. Cenevrə şəhəri Birləşmiş Millətin Avropa qərargahına ev sahibliyi edir və dünya miqyasında diplomatiya mərkəzi kimi tanınır. Ümumdünya Ticarət Təşkilatı və Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsi və Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının da şəhərdə qərargahları var. Cenevrə 2009-cu ildə dünyanın dördüncü ən bahalı şəhəri olaraq seçilmişdir, həyat keyfiyyətinə görə isə üçüncü yeri tutmuşdur. Cenevrə xoş isti yayları və mülayim qışı ilə fərqlənir.

Cenevrənin imtiyazlı yeri - Avropanın kəsişməsində - tarixinin ilk mərhələsində yarmarkaların yaradılmasına və inkişafına səbəb oldu. Bunların ilk qeydləri 1187-ci ilə aiddir. XIV əsrdə şəhərdə Aralıq

dənizi hövzəsi və Avropanın şimalından çoxsaylı tacir və ticarətçiləri cəlb edən illik 4 ənənəvi yarmarka var idi. Bu yarmarkalar XV əsrin birinci yarısında özlərinin ən yaxşı zamanlarını yaşayırdılar. Bu səbəbdən Cenevrə əhəmiyyətli bir bank mərkəzi olaraq inkişaf etməyə başladı: Tacirlər mübadilə, kredit və ya ödəmə tapşırıqlarının verilməsi kimi yeni fəaliyyət növləri ilə məşğul olmağa başladılar. 1387-ci ildə faizli borclar kilsə tərəfindən sərt şəkildə qınamasına baxmayaraq yepiskop Adhémar Fabri tərəfindən buna icazə verildi. Və nəticədə bu da ticarəti asanlaşdırmış və Cenevrənin böyük bir bank mərkəzi kimi inkişafına dəstək olmuşdur.

1798-ci ildə Cenevrə yerli Yakobinlərin təşəbbüsü ilə "Grande Nation" a əlavə edildi. Bunun nəticəsində bankları və sənaye sahələri zərər gördü və şəhər ciddi iqtisadi depressiyaya düşdü. Buna baxmayaraq, 1814-cü ildə Cümhuriyyətin bərpasından və 1815-ci ildə Konfederasiya üzvlüyündən sonra Cenevrə bankçılıq və saat işlərində dramatik bir yüksəliş yaşadı. Cenevrə birjası Basel və Sürixdən 25 il əvvəl, 1857-ci ildə qurulmuşdur. Cenevrə bankları həm İsveçrənin, həm də Avropanın sənaye inkişaf motoru olaraq görülürdü. (1; 11)

XX əsrin əvvəllərində Cenevrədə bir sıra banklar quruldu. Bu banklar tamamilə sərvət idarəçiliyi sahəsində ixtisaslaşmışdılar və 1945-ci ildə II Dünya Müharibəsinin sona çatması ilə xeyli inkişaf etdilər. Bu gün Cenevrə dünyanın aparıcı maliyyə mərkəzləri arasında altıncı yerdə, İsveçrədə ikinci yerdədir. Xüsusi sərvət idarəçiliyi baxımından birinci yerdədir. Cenevrə ölkəyə qoyulmuş xarici kapitalın yarısından çoxunu və dünyanın özəl off-shore sərvətinin (xaricə qoyulmuş) 27 faizini idarə edir. Cenevrə global ticarətdə və bunun maliyyələşdirilməsində də əsas rol oynayır. 500-dən çox ticarət şirkəti Cenevrədə yerləşir və ya təmsil olunur. 60 xarici bank daxil olmaqla demək olar ki, 140 bank qurumu Cenevrədə yerləşir. Bundan əlavə, maliyyə sektoru ümumi daxili məhsulun dördüdə birini təşkil edir. Cenevrənin maliyyə sektorunda 34 mindən çox insan çalışır. Beləliklə, bank sektoru şəhərin həyat keyfiyyətinə və iqtisadi sabitliyinə böyük töhfə verir. (1; 11)

Cenevrə Maliyyə Mərkəzi öz fəaliyyətini üç əsas strateji prioritet üzərində cəmləşdirir: Əlverişli bir iş mühitinin qorunması öhdəliyi, tanıtım və ünsiyyət təşəbbüslərində artım, maliyyə sektorundakı işçilər üçün davamlı peşə inkişafına xüsusi diqqət.

Cenevrə bir maliyyə mərkəzi olaraq çox sayda üstünlüklərə malikdir. Bunlara bilik, keyfiyyət, xidmət yönümlü və yenilikçi ruh daxildir. Beynəlxalq nüfuzu sayəsində Cenevrə yüksək ixtisaslı işçi qüvvəsindən faydalanır. İsveçrə, İşgüzar Mühit Risk Zəkasına (BERI) görə dünyada ilk 5 arasında yer alır. Cenevrənin bu güclərdən faydalanması üçün insan amili həlledici olaraq qalır. Maliyyə mərkəzi cari və hər şeydən əvvəl gələcək problemlərə cavab verə biləcək istedadlı mütəxəssisləri cəlb etməli, yetişdirməlidir və tutmalıdır.

Hal-hazırda maliyyə mərkəzi son iqtisadi, maliyyə və mədəni hadisələrə görə yeni qaydalarla bağlı dəyişiklik mərhələsindədir. Sürix Kantonu, İsveçrə Bankirlər Dərnəyi və Sürix Bank Birliyi kimi birliklər bank mərkəzinin daim inkişaf edə biləcəyi şəraiti yaratmaq üçün çalışır.

Sürix. 1755-ci ildə Bank Leu & Co. və Schweizerische Kreditanstalt'ın (indiki Credit Suisse) qurulmasıyla başlayan və 1856-cı ildə qurulmuş və ordain bəri fəaliyyət göstərən Sürix Maliyyə Mərkəzi İsveçrənin əhəmiyyətli bir regional maliyyə mərkəzi olmuş və Avropa maliyyə bazarında ilk ikilikdə yerləşmişdir. Sürətli böyümə, sənayeləşmə, yerləşmə, mövcud bank qurumları və əsasən daha çox kapital tələb edən dəmir yolu xətlərinin maliyyələşdirilməsi ilə əlaqələndirilə bilər. Sürixin mərkəzdə yerləşməsi 1892-ci ildə mərkəzini Berndən Sürixə köçürən Eidgenössische Bankı (EIBA) kimi böyük quruluşları cəlb etdi. 1912-ci ildə Winterthurdakı Bank mərkəzi də Sürixdə yerləşən Schweizerische Bankgesellschafta (SBG) çevrildi. Artıq 1908-ci ildə EIBA, SBG, Bank Leu və Schweizerische Kreditanstalt yeddi ən böyük İsveçrə Bankının balans cəminin 50%-ni təşkil edirdi və beləliklə bu da daim böyüyən Sürix Maliyyə Mərkəzi üçün güclü bir başlanğıc olmuşdur.

Aşağıda Sürix Maliyyə Mərkəzinin mövcud vəziyyətini təsvir edən əsas hadisələrin qısa xülasəsi verilmişdir:

1755-1928-ci illər: Sürix Maliyyə mərkəzi 1755-ci ildə Bank Leu & Co-nun qurulması ilə başlayıb, ardından 1856-cı ildə Alfred Escher tərəfindən Credit Suisse'nin qurulması, İsveçrə Federal Dövlətinin qurulması, standart valyutanın-frankın qəbul olunması, Sürixin və qonşu kantonların mədəni və iqtisadi təcrid olunmaması üçün Avropanın qalan hissəsi ilə əlaqələndirən bir dəmir yolu inşa edilməsi kimi güclü köklərə sahib idi.

1929-1939-cu illər: Birinci Dünya Müharibəsinin sona çatması və 1929-cu ildə başlayan böyük depressiya ilə bu on ilə yaxın bir müddət 1931-ci il Alman Bank Krizi və 1934-cü ildə İsveçrə Federal Bankçılığı tərəfindən qəbul edilmiş İsveçrə Federal Bank Qanunu ilə maliyyə mərkəzini formalaşdırdı. Müştərilərin əmanətlərini qoruyan komissiya (indiki FINMA), Sürix Maliyyə Mərkəzinin dünya miqyasında artan cazibəsinin yalnız başlanğıcı idi.

1940-1979-cu illər: Bu dövrdə yüksək ixtisaslı işçi qüvvəsi və sonrakı illərdə sabit bazar şərtlərini mövcud olmuşdur. Əmanət nisbəti yüksək, milli büdcə sabitləşdi, frank sabit və inflyasiya aşağı idi. Bu ideal şərtlər xarici bankları İsveçrədə, xüsusən Sürixdə mağazalar açmağa cəlb etdi.

1980-ci illər: Paradiqma dəyişikliyi 1980-ci illərdə, bankların məhsullarını və xidmətlərini yüksək gəlir gətirən global investisiya bankçılığına daxil etmək üçün genişləndirdikləri zaman baş verdi. Kapital əməliyyatları, məsləhət xidmətləri, birləşmə, müştərilər adına birja ticarəti kimi yüksək riskli fəaliyyətlər ön planda olmuş və banklar tərəfindən geniş tətbiq olunmuşdur.

1990-cı illər-indiki dövr: Mülk böhranı və bəzi regional bankların səmərəsizliyi, Bank & Leu və Schweizerische Volksbank kimi bankların Credit Suisse tərəfindən satın alınmasına və Winterthur Insurance kimi bankların 1997-ci ildə sığorta sektoruna girməsinə səbəb oldu. Üstəlik, SBV və SBG-nin UBS ilə birləşməsilə iki böyük bank üçün yeni bir dövr başladı. 2005-ci ildə faiz gəlirlərindən vergi tutulmasını təmin etmək və saxtakarlığa qarşı daha da mübarizə aparmaq üçün AB ilə ikitərəfli II müqavilələr imzalanmışdır. Böyük bir hadisədən biri olan ABŞ-ın baş nazirlik böhranı, ABŞ-ın güclü investisiya banklarının sona çatmasına gətirib çıxarmışdır və bu, Sürix Maliyyə Mərkəzinə təsir göstərirdi, çünki dünya miqyasında fəaliyyət göstərən banklar öz kapitalını ya özəl investisiyalar, ya da özəl kapitalı hesabına qazanmalı idilər. Balanslarını dəstəkləyin və azaldın. Ən əsası, parlament, bankların 2018-ci ilə qədər daha sərt likvidlik qaydalarına riayət etmələri, daha geniş bir risk profilinə sahib olmaları və lazım olduğu kimi təşkilatlanmaları üçün daha yüksək kapital səviyyəsini qurmalarına imkan verən "uğursuz olmayacaq qədər böyük" dəyişikliyi təsdiqləyir. Banklar fəaliyyət göstərə bilmirsə, milli iqtisadiyyat iflas təhlükəsi ilə üzləşməyəcəkdir.

Sürixin ən əhəmiyyətli beynəlxalq maliyyə mərkəzlərindən birinə çevrilməsinə İkinci Dünya Müharibəsindən sonra İsveçrədən və xaricdən varlı müştərilərə göstərilən hərtərəfli sərvət idarəetmə xidmətləri sayəsində başlandı. 1950-ci illərin ortalarından etibarən maliyyə sisteminin beynəlxalqlaşması bank mərkəzinin böyüməsini daha da gücləndirməyə kömək etdi. Hal-hazırda banklar, sığorta şirkətləri, digər maliyyə xidmətləri təminatçıları və yenilikçi FinTech və InsurTech şirkətləri Sürix iqtisadiyyatının güclü təkənnə qəti şəkildə kömək edirlər.

Banklar və sığorta şirkətləri yerli əmək bazarının əsas sütunlarıdır. Banklar təqribən 50.000, sığorta şirkətləri təxminən 22.000 iş yeri təmin edir (tam zamanlı ekvivalentlərlə ölçülür). Bu, Sürix bölgəsindəki bütün işlərin 7%-ə uyğundur. Bu məbləğə digər maliyyə xidmətləri təminatçıları əlavə edilərsə, Sürix bölgəsindəki hər on işdən biri maliyyə sektorundan asılıdır. İri banklar və sığorta şirkətləri Sürix bölgəsindəki ən vacib işəgötürənlər arasındadır və maliyyə sektorundakı işlərin demək olar ki yarısını təşkil edirlər. Banklar, sığorta şirkətləri və digər maliyyə xidmətləri təminatçılarından ibarət olan Sürix maliyyə mərkəzinin ümumilikdə təxminən 91.000 iş yeri təmin edir. (9)

Yüksək ixtisaslı işçilərin mövcudluğu istənilən iqtisadi mərkəz üçün əsas rəqabət amillərindən biridir. Bu məqsədlə Sürix bankları və sığorta şirkətləri gənc işçilər üçün cəlbedici təlim imkanlarına investisiya yatırır. Təklif olunan təlim ticarət və İT şagirdliklərindən, orta məktəb məzunları üçün təqdimat proqramlarından, universitet tələbələri üçün təcrübə və universitet məzunları üçün təlim proqramlarına qədər dəyişir. Ümumilikdə, Sürix bölgəsindəki maliyyə sektorunda təxminən 3500 gənc peşə təhsili alır. Buraya yalnız Sürix Kantonunda təxminən 1300 ticarət şagirdi və 400-dən çox İT şagirdi daxildir. (9)

Təcrübəli tədqiqatlar, yüksək səviyyəli akademik təhsil və peşə təhsili və inkişaf proqramları hamısı maliyyə sektorunun müvəffəqiyyətinə qəti şəkildə kömək edir. Sürixdə və ətrafında təklif olunan yüksək keyfiyyətli təhsil proqramları, yeni peşə və tələbləri əhatə etmək üçün lazımı düzəlişlər daxil olmaqla sənaye və təhsil müəssisələri arasında sıx əməkdaşlıq şəraitində formalaşdırılır və inkişaf etdirilir. Bu, işçilərin peşəkar karyeralarında bacarıq və təcrübələrini artırmağa və yeniləməyə imkan verir.

Sürix müəssisələr üçün olduqca cəlbedici bir yerdir. Bunun bir səbəbi, çox sayda bank və sığorta şirkəti sayəsində daha böyük və ya kiçik müəssisələrin geniş miqyaslı maliyyə xidmətləri, yüksək keyfiyyətli və cəlbedici şərtlərdən faydalana bilməsidir. Ticarət risklərinin xarici hedcinqi və kredit kapitalının mövcudluğu hər hansı bir təşəbbüskarlıq fəaliyyəti üçün həlledici şərtədir. Sürix bölgəsində verilən korporativ kreditlərin ümumi həcmi təqribən 100 milyard İsveçrə frankı olduğu təxmin edilir.

Yerli banklar və sığorta şirkətləri bölgədəki bütün cari hesablardan, ödəmə əməliyyatları xidmətlərindən və ixrac maliyyələşdirməsindən tutmuş hər növ fərdi və əmlak sığortaları ilə əlaqəli məsləhət və dəstəyə qədər bütün ehtiyaclarını ödəmək iqtidarındadır. Hər il Sürix ərazisindəki startuplar risk kapitalının təmin edilməsi ilə dəstəklənir, beləliklə bölgənin yenilik mərkəzi və günəş doğma sahələrində iş yaradan kimi davam etməsinə kömək edir.

Sürix yalnız İsveçrənin ən əhəmiyyətli maliyyə mərkəz deyil, həm də böyük beynəlxalq əhəmiyyətə malikdir. İsveçrədəki banklar tərəfindən idarə olunan müştəri aktivləri təxminən 7,2 trilyon İsveçrə frankını

təşkil edir ki, bunun da 2,2 trilyondan çoxu İsveçrə xaricindəki özəl müştərilərdir. Bu, qlobal bazar payının 27%-dən çoxuna cavab verir və İsveçrəni beynəlxalq sərvət idarəçiliyində lider halına gətirir. Ümumilikdə, İsveçrə bankları xaricdəki müştərilər üçün ildə 15 milyard İsveçrə frankı dəyərində xidmətlər göstərirlər. Sərhədlərarası bankçılıq beləliklə İsveçrə və Sürix üçün əhəmiyyətli bir ixrac sənayesidir və iqtisadi baxımdan əhəmiyyətli bir amildir. (9)

İsveçrə sığorta sənayesi əla mövqedədir və güclü beynəlxalq şəbəkəyə malikdir. Sənayə həm də maliyyə bazarı böhranları boyunca çox sabit olduğunu sübut etmişdir. 2017-ci ildə İsveçrənin özəl sığorta şirkətləri tərəfindən təmin edilən iş sayı İsveçrədə 47.000, xaricdə isə 72.000 nəfər təşkil etmişdir.

Rəqəmsallaşmanın irəliləməsi bir çox sənayeni kökündən dəyişdirir. Bank işi və sığorta da burada istisna deyil. Fərdi xidmət vacibdir, lakin rəqəmsal rabitə və paylama kanalları genişlənməkdədir. Bütün bunlar inzibati proseslərin avtomatlaşdırılması, məsləhət xidmətlərində rəqəmsal dəstək və yeni məhsulların yaradılması üçün də eynidir.

Sürix maliyyə mərkəzindəki ayrı-ayrı bankların və sığorta şirkətlərinin gələcək uğurları böyük ölçüdə blockchain texnologiyası kimi perspektivli həllərin mövcudluğu və səmərəli istifadəsi ilə əlaqəli olacaqdır. Bununla birlikdə, bu, əhəmiyyətli, uzaqgörən investisiyalar və cəsarətli fəaliyyətlər tələb edir. Sürix bölgəsi, maliyyə və sığorta texnologiyaları sənayesində (FinTech/InsurTech) yenilikçi şirkətlər üçün dinamik bir mərkəzə çevrilir və bu sahədə İsveçrə cəlb etdiyi start-upların sayına görə fərqlənir. Zürih şəhəri və Kantonu və Sürix Bank Birliyi bu inkişafa bir çox ortağ və fərdi fəaliyyət sayəsində dəstək verməyi qərarlaşdırıb.

Güclü maliyyə sektoru olan Sürix bölgəsi davamlı investisiyalar sahəsində lider rolunu almaq üçün əla vəziyyətdədir. Uzunmüddətli perspektivdə cəlbedici və rəqabətli bir maliyyə mərkəzi üçün imkanlara yol açdığından bu potensialdan istifadə edilməlidir. Zürih şəhəri və Kantonu və Sürix Bank Birliyi İsveçrə Davamlı Maliyyələşdirmə dərniyi ilə birlikdə Sürix maliyyə mərkəzində şəxələndirməni təşviq etməyi qərarlaşdırıb.

Sürix bölgəsi həm də yüksək yaşayış keyfiyyəti, hava limanı və ictimai nəqliyyat daxil olmaqla inkişaf etmiş bir infrastruktur və yüksək ixtisaslı işçilərlə çevik iş bazarı ilə xarakterizə olunur. Bu xüsusiyyətlərin birləşməsi bölgəni dünyanın ən cəlbedici iş yerlərindən birinə çevirir. Gələcəkdə maliyyə və informasiya texnologiyaları sahəsindəki imkanları birləşdirərək və qabaqcıl təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıq edərək daha da böyüməyə hazırdır.

Ədəbiyyat

1. Finansal Piyasalarda Düzenleyici Otoriteler, TSPB Gösterge, Kış 2015
2. Global Economic Prospects, The World Bank, January 2021
3. Global Innovation Index, 2018
4. HSBC Expat Explorer Survey
5. Silvia Calò, Valerie Herzberg, The Future of Global Financial Centres after Brexit: an EU Perspective No. 9 Vol. 2019
6. Karel Lannoo, The Future of Europe's Financial Centres, ECMI Policy Brief No.10, December 2007
7. The Global Financial Centre Index (GFCI) 29
8. The role of financial centres in driving economic growth, WORLD ALLIANCE of International Financial Centers, pp. 30
9. Zurich Financial Center Facts and Figures 2019/2020 edition
10. www.financeestonia.eu
11. www.geneve.ch
12. www.longfinance.net

Rəyçi: dos. İ.Əhmədova

göndərildi 07.02.2021:

qəbul edildi 21.02.2021